

Hvilken slags politik er forskningspolitik – nu?

Niels Mejlgaard, Seniorforsker, Dansk Center for Forskningsanalyse, Aarhus Universitet, nm@cfa.au.dk

Kaare Aagaard, Ph.d.-stipendiat, Dansk Center for Forskningsanalyse, Aarhus Universitet, ka@cfa.au.dk

Dansk forskningspolitik er under diffus og flerdimensionel forandring. Med udgangspunkt i en karakteristik af dansk forskningspolitik anno 2002 af Hanne Foss Hansen, vurderer vi i denne artikel, hvordan forskningspolitikken har ændret sig i de skelsættende år mellem 2002 og 2009. Vi konkluderer, at forandringshastigheden er sat op i takt med forskningspolitikens bevægelse mod en stadig mere central placering på den bredere politiske dagsorden. Det har haft positiv betydning i form af øgede ressourcer og opmærksomhed, men også negative konsekvenser i form af et øget konfliktniveau som følge af forskningspolitikens tiltagende indvævning i innovations- og forvaltningspolitikken. Konflikterne mellem en række delvis modsatrettede logikker og hensyn har ikke blot manifesteret sig mellem det politisk-bureaukratiske system og det akademiske system, men også internt i de to systemer. Forsøg på at reducere sektorens multiinstitutionelle karakter gennem såvel finansiel som organisatorisk koncentration har hidtil snarere skærpet end begrænset disse konflikter.

Introduktion: hvilken slags politik er forskningspolitik?

De seneste år har været præget af betydelig opmærksomhed og omstilling på det forskningspolitiske område. En perlerække af politiske initiativer har reformeret forskningssektorens formelle strukturer, både hvad angår ledelse og organisering af arbejdet på de forskningsudførende institutioner, samarbejde mellem universiteter og erhvervsliv, sammenlægninger af institutioner og opgavepor-

teføljer og ikke mindst strukturelle tilpasninger af forskningsfinansiering gennem nye fordelingsmodeller for både basisbevillinger og konkurrenceudsatte midler. Der er altså tydelige tegn på, at forskningspolitikken, forstået som det policyområde der beskæftiger sig med at sætte rammerne for forskningen i samfundet, har ændret sig i løbet af indværende årti. Det er dog også tydeligt, at den nuværende regering i mange henseender har bygget videre på nogle tendenser og temaer på den forskningspolitiske dagsorden, som begyndte at manifestere sig allerede i løbet af 1990'erne. Forandringen er således ganske diffus og flerdimensionel, og kan være vanskelig at beskrive i få ord.

I 2002, hvilket vil sige kort efter regeringskiftet og umiddelbart før de seneste års store reformbølge, introducerede og karakteriserede Hanne Foss Hansen den danske forskningspolitik i artiklen »hvilken slags politik er forskningspolitik?« i nærværende tidsskrift. Gennemgangen var ordnet i en række parametre eller punkter, der samlet set medvirkede til at tegne en nuanceret karakteristik af dansk forskningspolitik som et komplekst policy-område. I sin redegørelse diskuterede Foss Hansen blandt andet nedenstående punkter, idet hun betonedede det som karakteristisk for den danske forskningspolitik, at den er:

- Langsom
- Central
- Konfliktfyldt
- Indvævet og multiinstitutionel
- Asymmetrisk
- Præget af internationaliseret samarbejde og efterligning

I det følgende vil vi vurdere disse punkter lidt nøjere, med henblik på at diskutere, hvordan forskningspolitikken har ændret sig i de skelsættende år siden Foss Hansens artikel i 2002. Hvor Foss Hansens artikel tegnede udviklingen i et forholdsvis langt tidsperspektiv, vil denne artikel i sagens natur fokusere på en afgrænset periode og dermed også basere sig på en selektiv diskussion af Foss Hansens argumenter.¹

I den sammenhæng fremlægges resultater fra forskellige kilder, dog særligt fra en netop afsluttet spørgeskemabaseret undersøgelse, som Dansk Center for Forskningsanalyse gennemførte i 2008, af danske folketingspolitikeres opfattelser af forskning og forskningspolitik. Resultaterne herfra sammenholdes med en tidligere tilsvarende undersøgelse, som blev gennemført i regi af Analyseinstitut for Forskning i 2000.²

»Forskningspolitik er langsom politik«

Foss Hansen beskriver i 2002 forskningspolitikken som langsom politik. Dermed mener hun, at der dels på det politisk-administrative niveau er langt fra problemerkendelse og løsningsformulering til faktisk beslutningstagning, og dels at det komplekse forskningssystem gør implementeringsvejene vanskelige og lange, med rig mulighed for implementeringsfejl eller afkoblinger undervejs. Dertil kommer, at forskningens egen natur, med relativ lang vej fra ide, over ansøgningsprocesser og beslutning om igangsætning, til produktion af resultater og ny viden, medvirker til at skabe tidsmæssig afstand mellem bestemte policies og de samfundsmæssige konsekvenser heraf.

Det har været kendetegnende for dansk forskningspolitik i efterkrigstiden, at der har været langt mellem overvejelser og intentioner på den ene side og faktiske beslutninger på den anden. Det konstaterer Foss Hansen i 2002-artiklen, efter et årti, der var præget af diskussion omkring en stærkere kobling mellem samfund og videnskab, hvilket bl.a. kom til udtryk i form af »hvidbogen« om forskning i perspektiv (Forskningsministeriet, 1995) og formuleringen af en »national forskningsstrategi« (Forskningsministeriet, 1997), men hvor de faktiske reformer af forsknings- og universitetssektoren var mere begrænsede. 1990'erne kan på en række områder betragtes som et langt tilløb til den reformbølge, der derefter er rullet over det danske forskningssystem i indeværende årti.

Som tabel 1 viser, er der for alvor gjort op med trægheden i beslutningsprocesser i indeværende årti. I 2002 igangsattes en gennemgribende reformering af det samlede offentlige danske forskningssystem. Blandt de væsentligste skridt var vedtagelsen af en ny uni-

Tabel 1. Forskningspolitiske reformer; 2001-2009

Reformtiltag siden 2001-regeringsskiftet	
2001	Ressortudvidelse af ministeriet med innovationspolitikken
2003	Universitetslov
2003	Forskningsrådsreform
2003	Forskningskommunikations-initiativer
2003	Handlingsplan 'fra tanke til faktura'
2004	Reform af lov om sektorforskning
2005	Højteknologifonden
2006	Globaliseringsstrategien
2006	Fusionsprocesserne
2009	Finansieringsreform (indikator-baseret)
2009	Evalueringsprocessen

versitetslov, der gav universiteterne bestyrelser med eksternt flertal, eksternt bestyrelsesformand og ansatte, professionelle ledere. Reformens sigte var primært at styrke universiteternes ledelse, uafhængighed, ansvarlighed og legitimitet. I samme ombæring blev også forskningsrådssystemet reformeret. Finansieringsfunktionen blev delt op i to subsystemer – Det Frie Forskningsråd og Det Strategiske Forskningsråd – med det primære mål at etablere et mere enkelt og styrket bevillingssystem med en højere grad af kvalitets sikring, samt at sikre at alle andre offentlige forskningsmidler end basisbevillinger fremover skulle udbydes i åben konkurrence. Endelig blev også en ny lov om sektorforskning vedtaget i april 2004 med det formål at skabe et forenklet regelgrundlag for sektorforskning sinstitutionerne samt at styrke sammenhængen til det øvrige forskningssystem. Sidenhen medførte fusionsprocesserne, at den danske sektorforskning i al væsentlighed blev indlejret under de nye, store universiteter.

Sideløbende fremlagde Regeringen i september 2003 handlingsplanen »Nye veje mellem forskning og erhverv – fra tanke til faktura«, der indeholder Regeringens initiativer til at styrke spillet mellem danske virksomheder og vidensinstitutioner. Handlingsplanen i sig selv indeholder 20 industri-rettede initiativer, men har på samme tid fungeret som udgangspunkt for en række yderligere udspil. I den for denne ramme er der således efterfølgende lanceret en lang række initiativer med fokus på universitet-industri relationen – herunder oprettelse af Højteknologifonden, udarbejdelse af regionale handlingsplaner, fremme af teknologioverførsel mm. I 2006 indvarslede Regeringens Globaliseringsstrategi yderligere markante ændringer af forskningens organisering og finansiering, herunder betydeligt forøgede forskningsinvesteringer, men samtidig også sigte mod en højere grad af konkurrenceudsættelse og evaluering. I forlængelse heraf fulgte et nyt universitetsdanmarkskort med færre universiteter og nye

rammer for den forskningsmæssige betjening af offentlige myndigheder, med sigte på at skabe større og mere konkurrencedygtige institutioner. Endelig pågår der aktuelt en gennemgribende revision af finansieringssystemet for forskning, herunder særligt udvikling af en indikatorbaseret model for fordeling af basisbevillinger, der i højere grad skal være performance-baseret og styrke incitamenterne for institutionerne til at orientere sig mod ønskede politiske, erhvervs- og samfundsmæssige problemstillinger.

Det er således kendetegnende for dansk forskningspolitik efter årtusindskiftet, at forandringshastigheden er sat voldsomt i vejret (Aagaard og Mejlgaard, 2006). Dertil kommer, at en række af reformerne i indeværende årti tilsyneladende er præget af meget begrænset forudgående analyse. Dermed står de i stærk kontrast til de foregående årtier, der har været kendetegnet ved mange betænkninger, vurderinger og hensigtserklæringer, men få gennemgribende reformer. På den baggrund er der grund til at overveje, om dansk forskningspolitik i dag snarere er »hurtig« end »langsom« politik. I hvert fald har der åbenlyst kunnet iagttages en acceleration i reformhastigheden på det formelle plan, men det er endnu uklart i hvilket omfang disse formelle forandringer er slået igennem i forhold til det forskningsudførende niveau. Hvilke konsekvenser har ændringerne i finansieringssystemet haft for eksempelvis emnevalg, tidshorisoner og publiceringsmønstre? Er fusionerne ret mange steder på nuværende tidspunkt andet end proforma sammenlægninger, hvor det primært er brev-papir, administrative procedurer og organisationsdiagrammer, der er ændret? Hvilke konsekvenser har ledelsesreformen haft? Forandringshastigheden og mængden af reformer i sig selv er med til at komplicere disse spørgsmål, fordi den samlede mængde af successive ændringer, har gjort det meget vanskeligt at isolere effekten af de enkelte tiltag, der sjældent har fået lov at bevise deres værdi,

før nye initiativer er blevet lanceret. Der er således endnu ingen tilgængelige undersøgelser af disse komplekse og indbyrdes forbundne forhold og selv om den igangværende evaluering af universitetsloven muligvis vil kunne give et fingerpeg om nogle af spørgsmålene, er der et klart behov for grundigere og mere uafhængige evalueringer. Meget tyder dog på, at den kontinuitet, der traditionelt har præget sektoren på det udførende niveau, stadig har en vis vægt.

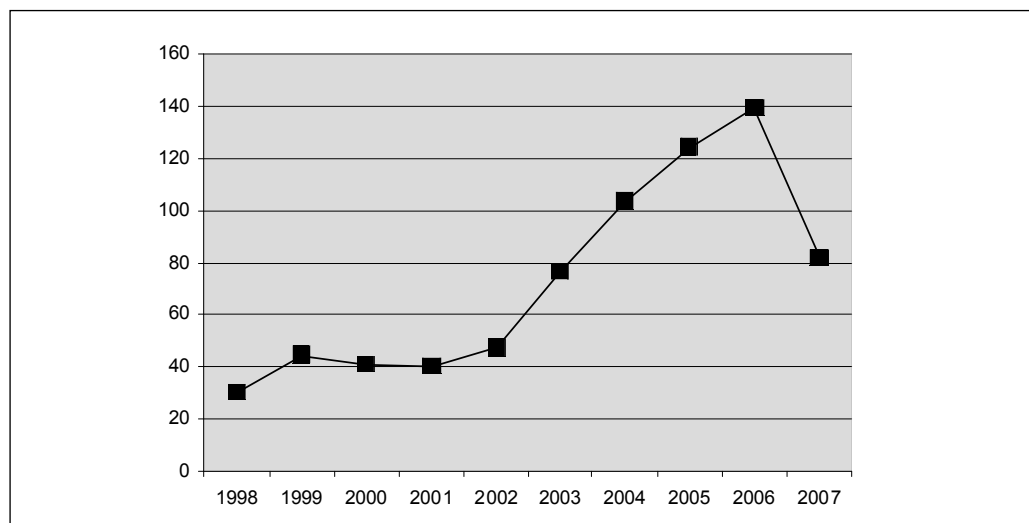
»Forskningspolitik er central politik«

At forskningspolitik kan beskrives som »central politik« vil sige, at forskningspolitikken over tid i stigende grad er kommet til at indtage en central placering på politiske dagsordener, og at omfanget af ressourcer, der tildeles området, er steget. Som indikation af, at forskningspolitikken i stigende grad er blevet central politik i Danmark, anfører Foss Hansen, at dette policy-område fylder mere på politiske dagsordener op gennem 1990'erne i lyset af forventninger om øget vækst og velstand. Ligeledes betragter Foss Hansen de forholdsvis store offentlige investeringer i

forskning og udvikling som udtryk for, at forskningspolitikken i Danmark opfattes som central politik.

Der er ingen tvivl om, at 2000'erne yderligere har styrket forskningspolitikkens centrale placering. Antallet af reformer nævnt ovenfor er en klar indikator i sig selv. At Statsministeren selv sad ved bordenden under globaliseringsforhandlingerne frem mod den endelige strategi i 2006 er en anden. De offentlige investeringer i forskning og udvikling er ligeledes steget yderligere gennem de seneste år. Hvor der i 2002 blev tildelt 11.669 mio. offentlige kr. til forskning og udvikling var tallet i seneste tilgængelige statistik fra 2006 13.366 mio. kr. (begge beløb i 2006 priser) (Center for Forskningsanalyse, 2006). Målet er ifølge Regeringen at nå op på ca. 18.000 mio. kr. i 2010. Endelig er også den politiske vilje til yderligere at prioritere det forskningspolitiske område steget. I 2008 gav 76 pct. af de danske folketingspolitikere udtryk for, at de samlede offentlige bevillinger til forskning og udvikling var for små, hvor det i 2000 kun var 45 pct. af

Figur 1. Antal artikler om forskningspolitik i danske medier; 1998-2007

folketingspolitikkerne, der havde den opfattelse. I lyset af, at de faktiske offentlige investeringer i forskning og udvikling, målt som andel af BNP, er steget i den mellemliggende periode, er der tilsyneladende stadig bred og stigende politisk vilje til at prioritere det forskningspolitiske område.

Endelig viser også en analyse af mediernes dækning af forskningspolitik tydeligt, at antallet af artikler er steget voldsomt fra regeringsskiftet i 2001 og op gennem årtiet. 2006, der både var præget af offentlig debat om Globaliseringsstrategien og fusionsprocessen, repræsenterer et foreløbigt højdepunkt for mediedækning af forskningspolitik, hvorefter der dog kan konstateres et væsentligt fald til 2007, der er sidste måling i analysen (Siune, 2009).

Forskningspolitikken er således i væsentligt højere grad blevet et offentligt emne, der tager spaltepads i medierne.

»Forskningspolitik er konfliktfyldt politik«

For Foss Hansen kan forskningspolitik ikke blot betragtes som central, men også som »konfliktfyldt politik«, fordi området er præget af sammenstød mellem forskellige »kulturer« med hver deres rationaler og kriterier. Elzinga og Jamison (1995) fremhæver f.eks. hvordan konflikterne mellem akademisk, bureaukratisk, økonomisk og civil kultur skaber et kraftfelt, hvori principper om akademisk autonomi, behov for forskningsbaseret rådgivning, ønsker om teknologi-overførsel og konkurrencedygtighed og forestillinger om samfundsmæssig nytte støder sammen. Den praktiske organisering af forskningen i samfundet involverer med andre ord en afvejning mellem forskellige normative idealer, eller endog videnskabsfilosofiske systemer, der på forskellig vis søger at anvise, hvilken rolle videnskab og forskning skal spille i samfundet, og hvilken slags – og grad af – offentlig regulering, der er passende for sektoren.

Den dominerende konflikt i de senere år har stået mellem det, der kan betegnes en økonomisk bureaukratisk kultur på den ene side og den akademiske kultur på den anden, og er særligt kommet til udtryk gennem den opblomstrende diskussion omkring temaer som forskningsfrihed og forskningsledelse. Det er imidlertid en væsentlig pointe, at der ikke nødvendigvis hersker kulturel homogenitet inden for forskellige grupper eller kulturer. Der kan således konstateres interne konflikter såvel i forskersamfundet og i det politiske system, lige så vel som blandt den bredere befolkning, og der er tegn på, at ikke blot den tvær-»kulturelle« konflikt mellem forskersamfundet og det politiske administrative system, men også de interne konflikter inden for forskellige kulturer eller grupper har været stigende i de senere år.

Inden for den forskningsudførende del af sektoren, er mindst tre konfliktlinier blevet stadig tydeligere. For det første har der kunnet iagttages en tydelig konflikt mellem den traditionelle universitetsforskning og den tidligere sektorforskning, der nu i vidt omfang er indfusioneret ved universiteterne. Det er her blevet fremhævet, at arbejdsbetingelserne, herunder især uafhængigheden af erhvervsmæssige og politiske interesser, har været meget forskellige på de oprindelige universiteter og sektorforskningsinstitutter og at universiteterne med de nye fusioner er blevet til organisationer, der indeholder meget forskellige traditioner for og vurderinger af, hvad der kræves af god forskningsbaseret information og rådgivning (Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab, 2009: 54).

For det andet har der også i stigende grad siden den seneste universitetslovs introduktion af ansatte ledere på alle niveauer af universiteterne kunnet iagttages voksende konflikter mellem institutionernes ledere og det forskningsudførende niveau. Hvor der tidligere var tale om et »bottom up« baseret system med valgte ledere, er der nu tale om et »top

down« system, hvor lederne anklages for i højere grad at fungere som ministeriets forlængede arm end som institutionernes repræsentanter, og hvor ledelse opfattes som et element, der i mange tilfælde hæmmer forskningen, frem for at støtte den (Søndergaard, 2009).

Endelig har der i forbindelse med processen omkring den nye basisbevillingsmodel kunnet iagttages en konflikt mellem det, der i pressen er blevet betegnet de gamle og forskningstunge universiteter (AU, KU og DTU) overfor de yngre og mere undervisningstunge universiteter (RUC, AAU og CBS). Konflikten har her primært drejet sig om vægtningen af forskellige kriterier i forbindelse med fordelingen af basisbevillinger og herunder særligt spørgsmålet om hvordan balancen mellem universiteternes forskellige kerneydelser skal være.

Det er dermed ikke nødvendigvis sådan, at forskningssamfundet deler en særlig akademisk opfattelse af, hvilke værdier der bør være bærende for organiseringen af forskning i samfundet. Skillelinierne findes såvel mellem de enkelte institutioner, som internt på institutionerne på både vertikalt og horisontalt plan.

Også inden for det politiske system kan der iagttages tydelige og voksende konfliktlinier.

Dansk Center for Forskningsanalyser undersøgelse blandt danske medlemmer af Folketinget i 2008 viser i den sammenhæng klart, at der findes modsatrettede værdier for forskningens vilkår blandt danske politikere. En række spørgsmål fra 2008-undersøgelsen er gengangere fra en tidligere, lignende undersøgelse blandt folketingspolitikere fra 2000. De fire holdningsspørgsmål i tabel 2 nedenfor viste sig i 2000-undersøgelsen at være stærkt korreleret med en fælles faktor, der kan antages at være udtryk for en grundlæggende holdning til forholdet mellem videnskab og samfund, betegnet som en eksternalisme – internalisme akse for organiseringen af videnskaben i samfundet (Mejlgaard, Aagaard og Siune, 2002). Med »eksternalisme« menes en model, der lægger videnskabs-eksterne behov og kriterier til grund for organiseringen af videnskaben; hvor »internalisme« karakteriserer en model for organisering af videnskaben, hvor det er videnskabens egne kriterier og hensyn, der lægges til grund.

På baggrund af de 4 items konstrueres et simpelt additivt indeks fra 4-20. For at undgå eksklusion fra modellen omkodes »Ved ikke« svar til den neutrale »Hverken enig eller uenig« svarkategori, hvorimod fire system missing respondenter (der ikke har besvaret alle fire spørgsmål) ikke indgår i indekset. I 2000 blev indekset herefter inddelt i tre, ca. lige store kategorier, som vi opfatter som ud-

Tabel 2. Items i eksternalisme – internalisme indeks

Spørgsmål anvendt i eksternalisme – internalisme indekset: (svarkategorier: 1. helt enig, 2. overvejende enig, 3. hverken enig eller uenig, 4. overvejende uenig, 5. helt uenig, 6. ved ikke (omkodes til 3.).)
1. Forskning bør orientere sig mod anvendelse i erhvervslivet og samfundet som helhed
2. Forskningsinstitutioner skal i højere grad evalueres på baggrund af deres mål og resultater
3. Bevillinger til offentlig forskning skal være afhængige af opnåede resultater på den givne institution / det givne forskningsområde
4. Brugen af kontrakter bør øges i fremtiden
INDEKS 4-20: Eksternalisme (4-8), Neutral (9-10), Internalisme (11-20)

tryk for henholdsvis »eksternalisme« (score på 4-8 på indekset), »neutral« (score på 9-10) eller »internalisme« (score på 11-20). Det er klart, at den præcise inddeling af respondenterne i grupperne er arbitrær, og det er da heller ikke den nominelle fordeling, der er interessant. Det interessante er derimod, hvordan indekset relaterer sig til andre variable, og hvilken udvikling man kan se over tid. Først og fremmest viser analysen, at der er systematiske værdier for og holdninger til samspillet mellem videnskab og samfund blandt medlemmer af Folketinget. Det er muligt at identificere en distinkt typologi over folketingspolitikeres generelle holdning til forskningens rolle i samfundet, og analyserne af datamaterialet støtter således Foss Hansens karakteristik af forskningspolitik som konfliktfyldt politik.

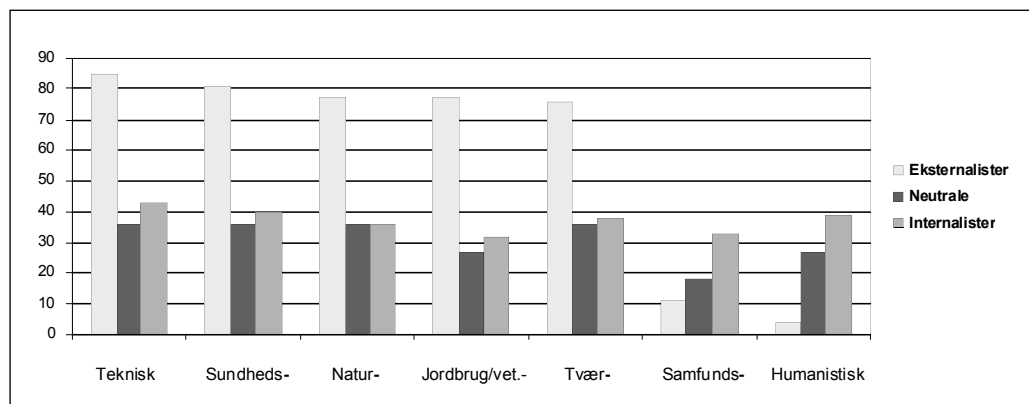
Det værdisæt, der kommer til udtryk ved politikernes placering i typologien, har også implikationer for politikernes vurdering af en række andre forhold, f.eks. for opfattelsen af, hvilke forskningsområder der er mest nyttige for samfundet, eller hvilke forskningsområder, der er mest videnskabelige. I figur 2 nedenfor kan man se, hvilke hovedområder, der betragtes som mest nyttige for samfundet af

henholdsvis internalister, neutrale og eksternalister. Søjlerne viser den andel af respondenterne, der har svaret, at den samfundsmæssige nytte af et givet videnskabeligt hovedområde er »meget stor«.

Det viser sig, at både internalisterne og de neutrale har en forholdsvis jævn opfattelse af, i hvilken grad de respektive hovedområder gør gavn i samfundet. Særligt bevæger internalisternes opfattelse sig inden for et ganske snævert spænd. I skarp kontrast hertil er eksternalisterne. Denne gruppe af politikere har en oplevelse af, at de traditionelle »hårde« videnskaber, altså de teknisk-naturvidenskabelige discipliner, sundhedsvidenskab og jordbrugs- og veterinærvidenskab, samt de »tvær-«videnskabelige områder er særdeles nyttige i samfundet. Derimod opfattes samfundsvidenskab og humanistisk videnskab kun i meget begrænset omfang som nyttig.

Denne opfattelse hos eksternalisterne skal ses i forlængelse af, at de samfundsvidenskabelige og humanistiske discipliner i bund og grund betragtes som mindre videnskabelige. Politikerne blev bedt om at tilkendegive på en skala fra 1 til 5, hvor videnskabelige for-

Figur 2. Typologiens sammenhæng med opfattelse af samfundsmæssig nytte; 2008 (N=68); pct

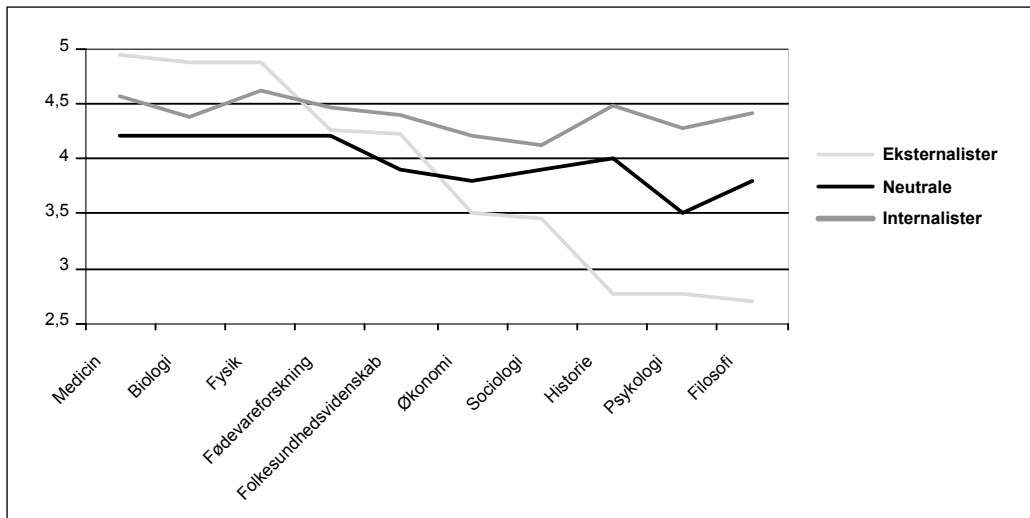
skellige akademiske discipliner er. »5« er udtryk for meget videnskabeligt og »1« er udtryk for slet ikke videnskabeligt. Undersøgelsen viser, at eksternalisterne er tilbøjelige til at vurdere, at discipliner som filosofi, psykologi, historie, sociologi og økonomi er markant mindre videnskabelige end discipliner som medicin, biologi og fysik, og også klart mindre videnskabelige end tværdisciplinære områder som fødevarerforskning og folkesundhedsvidenskab. Heroverfor står internalisterne, der er tilbøjelige til at vurdere alle discipliner som ganske videnskabelige.

Som tilføjelse fremgår det i øvrigt af en undersøgelse af den danske befolkning i 2005 (European Commission, 2005), at den generelle opfattelse i befolkningen af, hvilke discipliner, der er mest videnskabelige, er næsten sammenfaldende med politikernes opfattelse. I et konfliktperspektiv peger det i retning af, at der ikke i relationen mellem borgerne og deres repræsentanter i Folketinget er en særlig »demokratisk« konflikt, hvor bestemte holdninger ikke bliver repræsente-

ret. De mest tydelige konflikter er således snarere mellem forskellige idealer for forskningsorganisering, som forskellige politikere repræsenterer. Man kan meget vel forvente, at disse konflikter vil være at genfinde i den brede befolkning. Sidstnævnte pointe understøttes af en tidligere undersøgelse, der viser, at der findes en række – snarere end én – offentligheder for forskning, der tydeligt adskiller sig, også hvad angår deres værdiorienteringer og opfattelser af principper for regulering af videnskaben (Mejlgaard, Aagaard og Siune, 2008).

Folketingspolitikere-undersøgelserne viser tydeligt, at der ikke er én dominerende ideologi for organiseringen af videnskaben blandt politikerne. Det mest interessante i forhold til en diskussion af udviklinger i forskningspolitikken er, at der er en tendens til øget konflikt mellem de dominerende holdninger over tid, samt at der er sket forskydninger inden for enkelte partier, der kan tænkes at få betydning for fremtidig politikudformning. I perioden fra 2000 til 2008 er gruppen af neu-

Figur 3. Typologiens betydning for opfattelse af videnskabelighed; 2008 (N=68); gns. score

trale mindsket, mens andelen af både eksternalister og internalister er vokset. Samlet set vidner det om en holdningsmæssig polarisering eller en skærpelse af den ideologiske konflikt omkring forskningens rolle og organisering i samfundet.

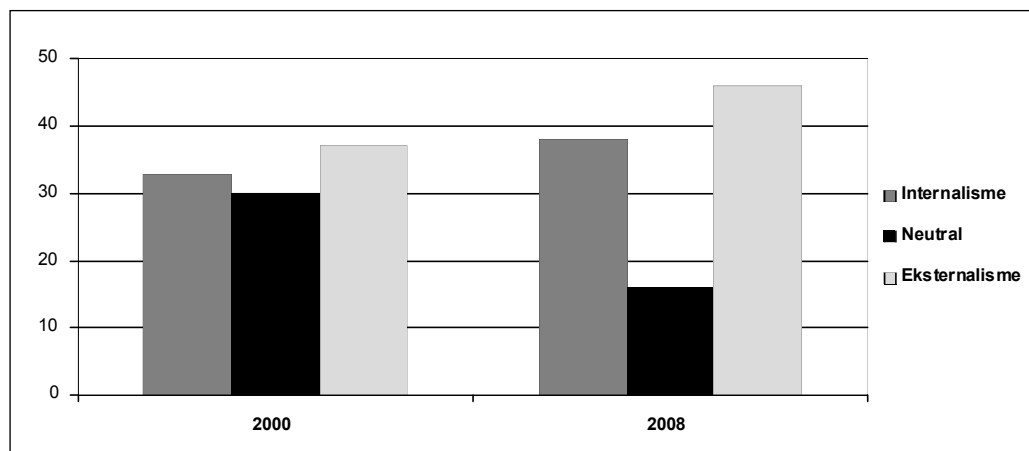
Partipolitisk tilknytning har betydning for respondenternes placering i typologien, hvor medlemmer af regeringspartierne Venstre og Konservative er mest tilbøjelige til at være »eksternalister«, altså orienteret mod samfundsmæssig relevant, anvendelsesorienteret forskning, mens særligt medlemmer af Radikale og Enhedslisten er »internalister«, altså fokuseret på, at forskningen skal være uafhængig og styret af interne mekanismer og kriterier. Det er særligt værd at bemærke fordelingen i figur 5 på side 59 blandt Socialdemokraternes medlemmer af Folketinget, hvor eksternalisterne udgør et absolut mindretal ved målingen i 2008. I 2000 var det omvendt internalisterne, der var i mindretal blandt Socialdemokraterne. Hvor der gennem 1990'erne og langt frem i 2000'erne var en høj grad af »eksternalistisk« konsensus mellem de beslutningsbærende partier Venstre, Konservative og Socialdemokraterne omkring forsk-

ningspolitiske spørgsmål, er der nu tegn på begyndende sprækker i denne alliance. Indikationer på Socialdemokratisk bevægelse i retning af internalisme-modellen understøttes af den aktuelle politiske debat, hvor der fra oppositionens side i højere grad end tidligere stilles spørgsmålstegn ved centrale elementer i den førte forskningspolitik. På den måde ser man nu, at konfliktpotentialer er vokset, og at Regeringen har et potentielt flertal imod sig i forskningspolitiske spørgsmål. At det ikke nødvendigvis lader sig oversætte til et flertal i realpolitikken er selvfølgelig en anden sag.

»Forskningspolitik er indvævet og multiinstitutionel politik«

Når Foss Hansen i 2002 fremfører, at forskningspolitikken kan beskrives som »indvævet og multiinstitutionel politik«, baserer det sig på, at forskningssystemet er pluralistisk og sektoreriseret, hvor forskningsfinansiering og prioritering finder sted i regi af mange forskellige ministerier, og hvor hvert ministerium har egne forskningsenheder at trække på i forbindelse med analyser og udredninger, ligesom der findes adskillige myndigheder og organisationer, hvorigennem re-

Figur 4. Udvikling i politikernes fordeling på typologien; 2000 (N=80) – 2008 (N=68); pct.

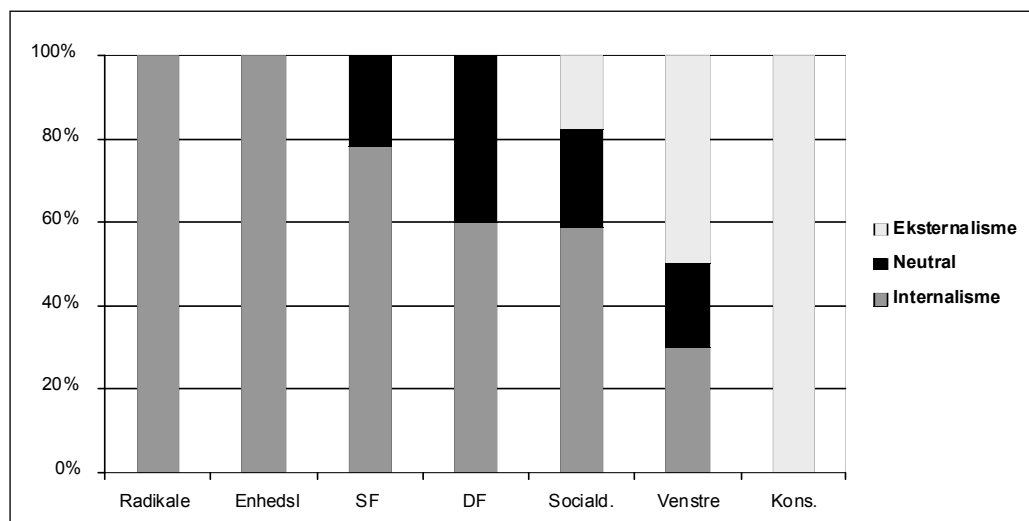
guling og fordeling af midler foregår. I forhold til disse punkter har udviklingen siden 2002 været præget af en række væsentlige, men ikke helt entydige tendenser.

I forhold til spørgsmålet om forskningspolitikens indvævning i andre politikfelter har en gennemgående opmærksomhed på kommercialisering af forskning og integration mellem offentlige forskningsinstitutioner og det private erhvervsliv i høj grad defineret dette årtis initiativer på det forskningspolitiske område. Under mantraet »fra tanke til faktura«, har en række policies forsøgt at smidiggøre og stimulere offentligt – privat samarbejde, teknologioverførsel og innovation. Man kan således tale om, at der kommet en klarere tendens til ideologisk indvævning af forskningspolitik i spørgsmål om økonomi og erhvervsudvikling, dansk konkurrenceevne, globalisering og videnssamfund og generelt en kobling mellem forskning og hensyn til innovation og produktion. Denne kobling kom konkret til udtryk med innovationspolitikens formelle forankring i Ministeriet fra 2001 og nåede en foreløbig kulmination i

forbindelse med Regeringens Globaliseringsstrategi (Regeringen 2006). Der kan med dette udgangspunkt argumenteres for, at forskningspolitikken i dag indtager en mere fremtrædende position i indvævningen end tidligere. Hvor forskningspolitiske prioriteringer ofte er blevet betegnet som residuale konsekvenser af beslutninger på andre områder, f.eks. det uddannelsespolitiske område, er det i dag i højere grad forskningspolitikken, der udgør et af de centrale omdrejningspunkter i globaliseringsspørgsmålet, som igen mere eller mindre direkte berører en lang række andre politikområder. På den måde kan man sige, at forskningspolitikken i stigende grad ideologisk væves ind en i bred fortælling om vækstsamfundet og endda som en del af denne fortællings kerne.

I forhold til indvævningen kan der på samme tid tales om, at generelle forvaltningspolitiske tendenser trænger dybere og dybere ind i forskningspolitikken og afløser eller supplerer stadig flere af videnskabens interne styrings- og kvalitetssikringsmekanismer. Dette er en tendens, der allerede var tydelig i

Figur 5. Partipolitisk tilknytning og fordeling på typologien; 2008 (N=68); pct.

1990'erne, men som er blevet forstærket yderligere siden 2002. I visse tilfælde kan der endda argumenteres for, at de virkemidler, som de dominerende forvaltningspolitiske strømninger anviser, også får betydning for forskningssektorens målsætninger ved at bidrage til at definere hvilke mål, der overhovedet kan forfølges. Det tydeligste aktuelle eksempel på denne tendens er diskussionen om et nyt basisbevillingssystem for universiteterne, hvor indikatorbegrebet understøtter kvantificerbare aspekter af forskningen, mens mere diffuse men stadig væsentlige temaer risikerer at blive nedprioriteret. Som eksempler på sidstnævnte, der vanskeligere lader sig indfange i indikatorform, kan nævnes forskningens rolle som vidensberedskab og forskningens bredere demokratiske betydning i form af udviklingen af principper for viden, ret, moral, individ, kultur, mv. Ved at konkretisere videnskabens effekt i henholdsvis økonomiske termer (anvendelighed) eller kvantitative termer (publikationer, citationer, patenter, mv.) bliver prisen for aggregerbarhed og økonomiske relevanskriterier let, at kun resultater, der kan opgøres i dette perspektiv, fremstår som legitime (Budtz Pedersen, 2008).

Også i forhold til karakteristikken af dansk forskningspolitik som multiinstitutionel og sektoriseret har der -i det mindste på det formelle plan - kunnet iagttages betydelige forandringer siden 2002, hvor der er sket en tydelig reduktion i antallet af offentlige forskningsudførende institutioner. Antallet af universiteter er reduceret fra 12 til 8 som konsekvens af fusionsprocessen og ved samme lejlighed skete der en væsentlig reduktion i antallet af sektorforskningsinstitutioner.

Denne tendens til institutionel koncentration på den forskningsudførende side fremstår dog mindre entydig ved et blik på de enkelte institutioner, der for manges vedkommende er blevet væsentligt mere spredte såvel fagligt som geografisk efter fusionerne. Eksem-

pelvis rummer AU udover de oprindelige fem fakulteter nu også de tidligere selvstændige enheder, DPU, DMU, DJF og ASB, og er geografisk spredt over blandt andet Århus, Foulum, Rønne, Herning og København. Med flere fagligheder, flere missioner, flere logikker og større geografisk spredning inden for de enkelte institutioners døre har man dermed formelt forstærket nogle af de træk, der tidligere har gjort, at universiteterne er blevet beskrevet som løst koblede organisationer og organiserede anarkier med meget begrænset horisontal integration (Cohen og March, 1972; Weick, 1976). Dette er paradoksalt nok sket samtidig med, at en politisk hovedbestræbelse i forhold til universiteterne har været at skabe en mere entydig ledelse i hierarkiske og strategiske enhedsorganisationer. Ved at øge de enkelte institutioners kompleksitet har man imidlertid alt andet lige øget udfordringerne i forhold til at styre institutionerne under ét, hvilket knytter sig til diskussionen ovenfor om interne konflikter på både vertikalt og horisontalt plan i det akademiske system.

I forhold til forskningsfinansiering kan man ligeledes iagttage en koncentration af midler på færre ministerier. Som det fremgår af nedenstående figur 6, er Videnskabsministeriets budgetandel af de offentlige investeringer i forskning steget fra omkring 60 pct. til omkring 80 pct. gennem dette årti (Finansministeriet, 2006; Analyseinstitut for Forskning, 2003).

Dermed er der også her på overfladen tale om en reduktion af sektorens multiinstitutionelle karakter, men igen er der modsatrettede tendenser. På den ene side er der ganske vist tegn på, at sektorministeriernes direkte rolle i forhold til forskningen er blevet løsnet, men på den anden side er der tilsyneladende en tendens til, at en stor del af områdets multiinstitutionalisering blot er flyttet med ind i Videnskabsministeriet, og at de potentielle konfliktlinier på nogle punkter er blevet forstærkede.

Dette gælder særligt i forhold til grænsefladen mod innovationspolitikken, hvor både oprettelsen af Højteknologifonden og det Strategiske forskningsråd har øget områdets multiinstitutionelle karakter og forøget antallet af aktører og forskningspolitiske dagsordener internt i ministeriet. Det gælder også i forhold til sektorministerierne, der stadig har forsknings- og udredningsbehov, der skal opfyldes.

På både det forskningsudførende og det forskningsstyrende niveau er der dermed sket en formel koncentration af såvel enheder som ressourcer, men i begge tilfælde må det konstateres, at det multiinstitutionelle element snarere er flyttet inden for dørene i de respektive institutioner end forsvundet, og at udfordringen i forhold til at balancere forskellige værdier, kulturer og logikker i mange tilfælde er vokset, fordi de nu skal rummes inden for enheder, der samtidig med, at de er blevet større og mere diversificerede, møder krav om standardisering, sammenhæng og styring.

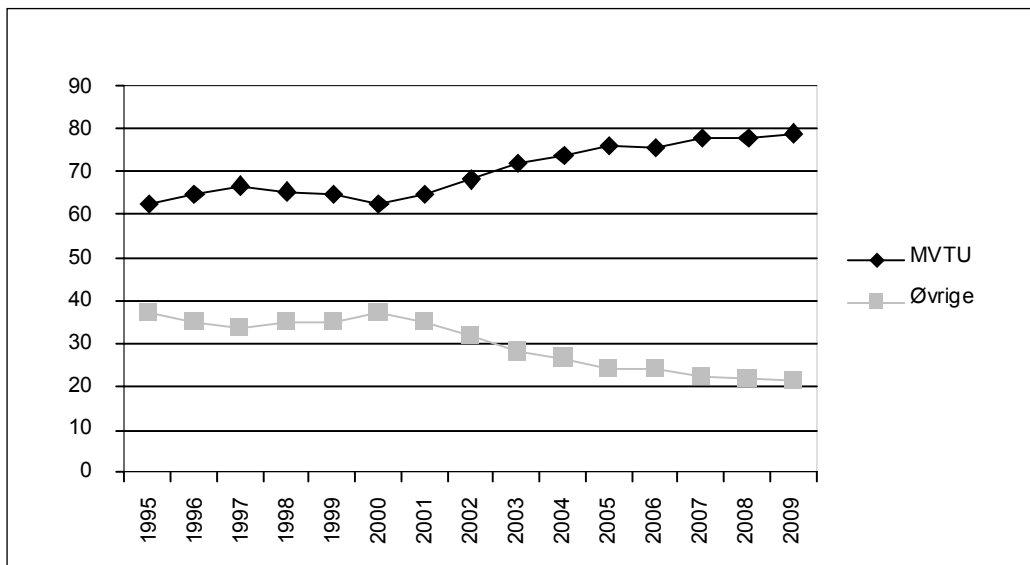
»Forskningspolitik er asymmetrisk politik«

At forskningspolitik kan betragtes som asymmetrisk politik betyder, at forskningspolitikken bl.a. må kunne håndtere det problem, at beslutningstagere og forvaltning ikke kan have indsigt i forskningsfronterne inden for specifikke områder eller fuldt overblik over de potentialer og problemer, der præger udviklingen på forskellige fagfelter, men dog skal formulere politik, der på en og samme gang skal skabe bedst mulige betingelser for forskningen og skabe grundlag for forskningsbaseret rådgivning af beslutningstagere, på de områder, der er relevante.

Asymmetrien er formodentligt et vilkår, der ikke kan elimineres. Der er dog en række overvejelser knyttet til det at håndtere asymmetrien, som i øjeblikket drøftes intensivt rundt om i Europa, og som også har en plads i den danske forskningspolitiske debat.

På den ene side er spørgsmål om »accounta-

Figur 6. Videnskabsministeriets budgetandel af offentlige bevillinger til FoU; 1995-2009; pct.

bility«, gennemsigtighed og evaluering som en del af de generelle forvaltningspolitiske strømninger, der blev berørt ovenfor, blevet tildelt yderligere vægt siden 2002. Særligt med Globaliseringsstrategien er der kommet fokus på behovet for evaluering af forskning og dokumentation for kvalitet og resultater. Strategien slår fast, at de øgede investeringer i forskning skaber et behov for at etablere en væsentligt mere omfattende opfølgings- og evalueringsindsats end hidtil (Regeringen, 2006). Til det formål har Forsknings- og Innovationsstyrelsen efterfølgende opbygget en evalueringseenhed, der skal dokumentere kvaliteten af dansk forskning, skabe et grundlag for at kvalificere fremtidige prioriteringer og vurdere resultaterne af forskningsinvesteringerne. De samme tendenser er kommet til udtryk i diskussionerne om bevillingssystemet, hvor Regeringen ikke alene har ønsket at øge konkurrenceudsættelsen af eksterne midler, men også i højere grad ønsket at gøre fordelingen af basismidler til universiteterne resultatafhængig.

På den anden side er der som led i samme forøgede fokusering på asymmetri problematikken kommet betydeligt mere opmærksomhed på, at forskningsbaseret viden skal formidles ud over snævre akademiske cirkler, og i det hele taget, at der skal være en større grad af vidensdeling mellem videnskab og samfund. Universitetsloven fra 2003 gjorde eksplicit formidling til en kerneaktivitet på landets universiteter sammen med forskning og undervisning. Det er nu lovfæstet, at universiteterne som centrale viden- og kultur bærende institutioner skal udveksle viden og kompetencer med det omgivende samfund og tilskynde medarbejderne til at deltage i den offentlige debat (Lov nr. 403 af 28. maj 2003). Derudover blev »Tænketanken for forståelse af forskning« tiltænkt en væsentlig rolle i forhold til at danne afsæt for at »udbrede og nuancere forståelsen af forskningens betydning for samfundet, virksomhederne og den enkelte borger«, for på den må-

de at »bringe forskning som begreb ned på jorden, og give danskerne indsigt i, hvor vigtigt dette område er for vores fremtidige velfærd, miljø, sundhed og vækst« (Videnskabsministeriet, 2004a).

Der er imidlertid behov for mere generelt at overveje, hvilke aktører der skal spille hvilken rolle i beslutningsprocesser omkring forskning. I den aktuelle europæiske diskussion omkring »science governance«, betones behovet for at skabe strukturer, der understøtter en bred inklusion i beslutningsprocesser omkring forskning og teknologi. Særligt diskuteres det, hvordan borgerne kan deltage i den samfundsmæssige vurdering og regulering af videnskaben. Borgerinddragelse, lyder argumentet, kan medvirke til at skabe tillid til forskningen og udfylde det legitimitetshul, der er opstået i takt med forskningens tiltagende kommercialisering og med rækken af eksempler på videnskabelig uredelighed og opportuniste. Borgerinddragelse, eller brede, deliberative beslutningsprocesser, i modsætning til snævre teknokratiske beslutningsprocesser, opfattes af mange som en afgørende forudsætning for, at forskning og teknologisk udvikling kan blive betragtet som socialt robust.

Det paradoksale er imidlertid, at mens en lang række andre lande bestræber sig på at adaptere den danske model for dialogisk, deltagerorienteret forskningskommunikation, er Danmark skyndsomt i gang med at afvikle deltager-paradigmet til fordel for envejs formidling. Teknologirådet, der udviklede den danske model for partcipatorisk forskningskommunikation, er blevet væsentligt beskåret budgetmæssigt, og undgik kun med nød og næppe en egentlig nedlæggelse kort efter regeringsskiftet. Samlet set er indsatsen – målt i udgifter og personaletimer – for forskningsformidling formentlig blevet skærpet betydeligt i perioden siden 2002, men de aktuelle tiltag har i høj grad været præget af markedsførings-logik og fokus på diffusion

snarere end dialog (Horst, 2003; Jamison, 1999). Den danske udvikling har således på relativt få år bevæget feltet fra en situation med begrænset politisk opmærksomhed, men stor vægt på dialog og deltagelse, til en situation med stor politisk bevågenhed og vilje, men med stærk betoning af markedsføring og envejs formidling (Mejlgaard, Aagaard og Sine, 2008).

»Forskningspolitik er internationaliseret samarbejds- og efterligningspolitik«

Endelig beskriver Foss Hansen forskningspolitikken som »internationaliseret samarbejds- og efterligningspolitik«, hvilket vil sige, at nationale forskningspolitiske valg meget ofte finder inspiration i andre lande, og at internationale organisationer, OECD og EU i særdeleshed, har været afgørende for dagsordensfastsættelse på det forskningspolitiske område på nationalt niveau.

Historisk set har internationale institutioner haft afgørende betydning for udformningen af den danske forskningspolitik. OECD's anbefalinger har således haft stor gennemslagskraft i forhold til tilrettelæggelsen af konkrete danske policies. Den spirende styrings- og koordineringsvilje, der prægede forskningspolitikken igennem 1970'erne og 1980'erne, kan ikke betragtes isoleret fra OECD rapporten »Science, Growth and Society« fra 1971, der netop har det hovedsynspunkt, at forskningspolitikken i højere grad må indgå i den almindelige samfundspolitik, og at forskning må betragtes som et middel til at opnå bestemte mål i samfundet, ikke mindst ved at give staten et kvalificeret, forskningsbaseret grundlag for at foretage hensigtsmæssige reguleringer (OECD, 1971). Ligeledes havde OECD evalueringen af Danmark i 1988 stor betydning for den efterfølgende reform af universitetsloven i 1992 og tilmed sat en dagsorden, der stadig præger dansk forskningspolitik. Der er dog fremhævet af Foss Hansen og andre at udviklingen i Danmark

ofte var præget af et vist »time lag« i forhold andre lande.

Denne internationaliseringstendens er blevet forstærket i perioden siden 2002, hvor Danmark hurtigere og i højere grad end tidligere har søgt at efterleve internationale anbefalinger fra OECD og i stigende grad også EU. OECD's seneste evaluering af det danske universitetssystem i 2004 har således fungeret som politisk legitimation for en række af de initiativer, der er igangsat siden (Videnskabsministeriet, 2004b). I stigende grad har også udviklinger i EU medvirket til at præge den danske forsknings- og universitetsverden, bl.a. ved tilpasninger eller harmonisering af uddannelsessystemet, men ikke mindst i forsøget på at blive integreret i det europæiske forskningsrum i kraft af væsentligt udbyggede samarbejder mellem danske og andre europæiske forskere, og særligt ved dansk tilslutning til fælles-europæiske målsætninger for forskning og udvikling.

Endeligt har også mere specifikke nationale forskningspolitiske modeller inspireret den danske politikudformning, som f.eks. den norske bibliometriske indikatormodel, der aktuelt opfattes som inspirations-model i den pågående reformering af den danske struktur for fordeling af basisbevillinger. I den konkrete sammenhæng er det i øvrigt interessant, at norske analytikere af forskningspolitik samtidig fremfører, at Danmark i stigende grad opfattes som nordisk rollemodel. Under overskriften »Look to Denmark« beskriver Egil Kallerud fra NIFU Danmarks forskningspolitiske placering i en nordisk sammenhæng på følgende måde: »Blant de nordiske EU-land synes Danmarks posisjon å bli stadig sterkere ... Danmark er slik sett en interessant »runner-up« i policyverdenens jakt på vinnere til etterfølgelse ... På samme måte som Finland var det på 1990-tallet, er også Danmark for tiden preget av sterk politisk omstillingsvilje og -evne, med fokus på globaliseringens utfordringer« (Kallerud, 2006:

8). Foss Hansens karakteristik af forskningspolitikken som internationaliseret samarbejds- og efterligningspolitik gælder således absolut endnu, og den interessante udvikling, set fra et dansk synspunkt, er, at Danmark i den internationaliserede samarbejds- og efterligningspolitik i implementeringsmæssig henseende er blevet duksen på det forskningspolitiske område.

Foss Hansen fremhævede i 2002, at der med Danmarks lidt nølende implementering af internationale tendenser kunne være en styrke forbundet med muligheden for at lære af andre landes erfaringer og evt. undgå deres fejltagelser. Spørgsmålet er i den sammenhæng, om det i dag er Danmark, som andre lande på godt og ondt kan lære af? Og i forlængelse heraf: er eksempelvis ledelsesreformen og fusionsreformen overhovedet af reversibel karakter, og er det i det hele taget let at rulle forskningspolitiske udviklinger tilbage i tilfælde af dårlige erfaringer? Hvis ikke, kan det vise sig at have ganske alvorlige konsekvenser at fungere som forskningspolitisk frontløberland.

Hvilken slags politik er forskningspolitik – nu?

Vores gennemgang viser, at en række af Foss Hansens parametre fra 2002-artiklen udgør en relevant ramme for en diskussion af ikke blot kendetegnene men også *forandringer* i den danske forskningspolitik. På en række punkter kan vi konstatere, at der er konkrete, tydelige ændringer i den danske forskningspolitik i perioden fra regeringsskiftet og frem til i dag. Tabellen nedenfor opsummerer diskussionen.

Forandringshastigheden er sat op i takt med, at forskningspolitikken er trådt endnu mere centralt ind på den bredere politiske dagsorden. Det har haft positiv betydning i form af øgede ressourcer, men også negative konsekvenser i form af et øget konfliktniveau, der ikke blot har manifesteret sig mellem det politisk-bureaukratiske system på den ene side og det akademiske system på den anden, men også internt i de to systemer. En væsentlig del af konflikterne hænger sammen med forskningssektorens multiinstitutionelle karakter, hvor en lang række mere eller mindre modsatrettede hensyn og logikker skal afba-

Tabel 3. Udvikling ift. Foss Hansens parametre for forskningspolitik; 2002-2009

	Udvikling 2002-2009
Langsom politik	Tegn på udvikling fra langsom til »hurtig« politik, men måske har 70erne, 80erne og 90erne været et langt tilløb? Tendens til mindre analyse og flere beslutninger
Central politik	Ja, i stigende grad, både hvad angår mediedækning og offentlige investeringer
Konfliktpolitik	Ja, i stigende grad, og ikke blot på tværs af sektorer. Også klare, konkurrerende værdisystemer blandt politikere og internt i det akademiske system
Indvævet og multiinstitutionel politik	Tegn på yderligere ideologisk indvævning (i stigende grad med forskningspolitikken i centrum). Tendens til institutionel koncentration på overfladen, men sektorens multiinstitutionelle karakter eksisterer stadig
Asymmetrisk politik	Ja, men forskelligartede initiativer forsøger i højere grad at adressere det: dels væsentligt udvidet forskningskommunikation og dels forøget fokusering på gennemsigthed og målbarhed
Internationaliseret samarbejds- og efterligningspolitik	Ja, men i stigende grad med Danmark som nordisk rollemodel end som efterfølger

lanceres. Forsøg på at reducere systemets multiinstitutionelle karakteristika gennem såvel finansiel som organisatorisk koncentration har imidlertid snarere skærpet end begrænset disse konflikter. Forskningspolitikens stigende indvævning i innovationspolitikken, forvaltningspolitikken og globaliseringsspørgsmålet er et andet element i denne udvikling, der bidrager til på den ene side at øge opmærksomheden omkring forskningens samfundsmæssige betydning, men samtidig også øger kravene om umiddelbar anvendelse, snæver målbar resultatorientering og klar strategisk styring på bekostning af de aspekter ved forskningen, der vanskeligere lader sig indfange i indikatorform eller økonomiske termer.

Et centralt spørgsmål, der står tilbage, er i hvor høj grad disse formelle forandringsprocesser er slået igennem på det forskningsudførende niveau. Er der stadig tale om langsom politik på dette niveau, trods den accelererende forandringshastighed på det politisk-bureaukratiske niveau, eller er også forskningen selv begyndt at forandre sig? Og hvilken type af forandring er der i givet fald tale om? Får vi mere risikoovers, kortsigtet metervare forskning, som kritikerne frygter, eller mere social robust, samfundsorienteret vækstdrivende forskning, som ministeriet håber?

Noter

1. Vi vil gerne takke Hanne Foss Hansen for kommentarer til artikel-udkastet. Ligeledes vil vi gerne takke for særdeles konstruktive bemærkninger i det anonyme review, og for diskussioner og drøftelser med deltagerne i seminaret »Videnskab og Demokrati«, KU 5.-6. marts, hvor en tidligere udgave af denne artikel blev fremlagt.
2. Undersøgelsen fra 2008 er gennemført som en del af Fp6 projektet »Social Sciences and European Research Capacities (SS-ERC), der særligt er fokuseret på samfundsvidenskabernes rolle i samfundet. Vi henviser til Kalpazidou Schmidt 2009 for en nærmere metodisk og substantiel redegørelse for 2008-undersøgelsen, men vil dog kort gøre opmærksom på her, at svarprocenten er

40 efter flere rykkgange (hvilket er lavere end ved undersøgelsen i 2000, hvor der opnåedes en svarprocent på 52). Der er dog tale om 40 pct. af den samlede undersøgelsespopulation – ikke af en stikprøve – og respondenterne er nogenlunde repræsentative for Folketinget hvad angår køns-sammensætning (kvinder er en anelse overrepræsenteret) og partitilhørsforhold (partiet Venstre er noget underrepræsenteret mens det Konservative Folkeparti er overrepræsenteret pga. en blok-besvarelse). Vi henviser endvidere til Kallehaug og Kindtler 2000 og Mejlgard, Aagaard og Siune 2002 for information om 2000-undersøgelsen.

Referencer

- Aagaard, Kaare og Niels Mejlgard (2006), »Fra tanke til faktura«, *Forskningspolitik*, 29(4): 12-13.
- Analyseinstitut for Forskning (2003), *Offentligt forskningsbudget 2003*. Århus: Analyseinstitut for Forskning.
- Budtz Pedersen, David (2008), »Udfordringer for en humanistisk videnspolitik«, *Humaniora* (3): 30-34.
- Center for Forskningsanalyse (2008), *Forsknings- og udviklingsarbejde i den offentlige sektor – forskningsstatistik 2006*. Aarhus: CFA.
- Cohen, Michael og James G. March (1974), *Leadership and Ambiguity*, New York: McGraw-Hill.
- Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab (2009), *Kvalitet og styring i fremtidens universiteter*, København.
- Elzinga, Aant og Andrew Jamison (1995), »Changing Policy Agendas in Science and Technology«, i Sheila Jasanoff, Gerald E. Markle, James C. Peterson og Trevor Pinch, red. *Handbook of Science and Technology Studies*. Thousand Oaks: Sage, pp. 572-97.
- European Commission (2005), *Europeans, Science and Technology – Eurobarometer 2005*, Brussels: European Commission.
- Finansministeriet (2006), *Statsligt forskningsbudget 2006 (»Forskningens finanslov«)*. København: Finansministeriet.
- Forskningsministeriet (1995), *Forskning i perspektiv*, København: Forskningsministeriet.
- Forskningsministeriet (1997), *Den nationale forskningsstrategi*, København: Forskningsministeriet.
- Hansen, Hanne Foss (2002), »Hvilken slags politik er forskningspolitik?«, *Økonomi & Politik*, 75(3): 41-56.

- Horst, Maja (2003), *Controversy and Collectivity – articulations of social and natural order in mass mediated representations of biotechnology*. København: Samfundslitteratur.
- Jamison, Andrew (1999), »On the Understanding of Science in Denmark – From Public Debate to Institutionalized Promotion«, i Reijo Miettinen, red., *Biotechnology and public understanding of science – Proceedings of the UK-Nordic co-operative seminar*, Helsinki October 25-27 1998, Helsinki: Academy of Finland, pp. 56-67.
- Kallehauge, Pia og Kristian Kindtler (2000), *Politikere og forskning – Politikeres opfattelse og anvendelse af forskning*, Århus: Analyseinstitut for Forskning.
- Kallerud, Egil (2006), »Den nordiske modellen – redefineret og ettertraktet«, i *Forskningspolitikk*, 29(4): 8-9.
- Kalpazidou Schmidt, Evanthia. (2009), *National report – Denmark, Social Science and European Research Capacity (SS-ERC) Project*.
- Lov nr. 403 af 28. maj 2003 (universitetsloven).
- Mejlgaard, Niels (2007), *Scientific Citizenship – Conceptualisation, Contextualisation, & Measurement*. Århus: CFA.
- Mejlgaard, Niels, Kaare Aagaard og Karen Siune (2002), *Politik og forskning – Forskningspolitik mellem autonomi og heteronomi*, Århus: Analyseinstitut for Forskning.
- Mejlgaard, Niels, Kaare Aagaard og Karen Siune (2008), »Differentieret Forskningskommunikation – Mål og Målgrupper i en Dansk Kontekst«, *Økonomi & Politik*, 81(1): 66-80.
- OECD (1971), *Science, Growth and Society*. Paris: OECD.
- OECD (1988), *Reviews of national science and technology policy – Denmark*. Paris: OECD.
- Regeringen (2006), *Fremgang, fornyelse og tryghed – Strategi for Danmark i den globale økonomi*, Albertslund.
- Siune, Karen (forthcoming), *Forskningspolitik – nordisk indholdsanalyse*.
- Søndergaard, Leif (2009), »Valgte ledere: et spørgsmål om loyalitet og legitimitet«, i *Forskerforum* (223): 2.
- Videnskabsministeriet (2004a), *Forsk og Fortæl*, København: Videnskabsministeriet.
- Videnskabsministeriet (2004b), *OECD-evaluering af det danske universitetssystem – Resumé af anbefalinger – Igangværende og planlagte initiativer fra Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling*.
- Weick, Karl E. (1976), »Educational Organizations as Loosely Coupled Systems«, *Administrative Science Quarterly*, 21(1): 1-19.